

2. Бані-Насер Ф. Миротворчі операції ООН: теорія і практика. *Проблеми міжнародних відносин*. 2015. Вип. 10–1. С. 24–36.
3. Усатюк К. Р. Роль ООН у врегулюванні конфлікту між Росією та Україною. *Соціально-політичні студії: науковий альманах*. 2022. Вип. 6. С. 87–92.
4. Постійне представництво України при ООН у Нью-Йорку. URL: <https://ukraineun.org/ukraine-and-un/>

Паламарчук Юлія

Донецький національний університет імені Василя Стуса

МІЖЦИВІЛІЗАЦІЙНІ КОНФЛІКТИ СУЧАСНОСТІ: ІСТОРІОГРАФІЯ ТА «УКРАЇНСЬКИЙ АСПЕКТ»

Ключові слова: *європейська цивілізація, інформаційне протистояння, українське питання, Революція Гідності.*

Keywords: *European civilization, information warfare, Ukrainian question, Revolution of Dignity.*

Що таке «Європейська цивілізація» як частина історичної парадигми? Як розуміють проблематику питання «Захід – майбутнє» в Україні? Чи є Революція Гідності «революцією цивілізацій»? Як інформаційне протистояння загострює міжцивілізаційні конфлікти сучасності? Означені питання бачимо як завдання цього матеріалу.

Звертаючись до аналізу джерел і літератури щодо розуміння парадигми «Європейської цивілізації» як такої, цікавим є те, що саме ця цивілізація стала однією з найуспішніших з подібних «моделей розвитку цивілізацій». Як зазначає американський дослідник Ніл Фергюсон у своїй роботі «Цивілізація. Як Захід став успішним»: «...ще на початку XV століття лише думка про те, що наступні п'ять століть Захід домінуватиме над рештою світу, здалася б дуже дивною. А втім це сталося...» [1]. Спираючись на попередні слова, можна вказати, що включно до початку XV століття так звана «Європейська цивілізація» була відносно «відстаюю», або «цивілізацією минулих днів». Після заглиблення у історичний дискурс одразу постає питання: «Які ж є новітні конфронтації між цивілізаціями?».

Відповідаючи на запитання про новітні міжцивілізаційні протистояння, слід згадати про найбільший у контексті «Українського питання» конфлікт сучасності – початково це були події Революції Гідності, які переросли до глибшої конфронтації представників прозахідної цивілізації (України) та контактної «путінсько-просхідної» (Російської Федерації). На думку авторки статті, найяскравішим прикладом «цивілізаційного розлому» (за Семюелом Хантінгтоном [5]), або «цивілізаційної конфронтації», є саме події Революції Гідності. Конфронтація готувалась і нагніталась зокрема і через інформаційну війну Московії проти України (з 2010-х рр. Кремль активно проводить політику «Українці насправді росіяни», «В усьому винний загниваючий Захід» у своїх ЗМІ). Тому слід зазначити ще одну статтю про події Революції Гідності, де згадано про витоки революційних подій в Україні [3]. Із початку «Євромайдану» різко загострюється інформаційне протистояння Московії та України (репрезентація подій Майдану як цивілізацій-

ної війни московитів та українців). Доказами цього є те, що, по-перше, московські ЗМІ у 2013–2014 рр. поширювали такі дезінформативні заяви: «Независимость Украины построила Россия», «Крым и Донбасс это русские земли», «Россия опять дает помощь украинцам в Крыму и на Донбассе»... Це типові апеляції до історії заради вирішення політичних завдань сучасності. Зустрічалися вони й у відносно менш проблемних українсько-польських відносинах [1]. Водночас, як зазначають українські дослідники, в добу «постправди», пропаганда щодо історії буде все більше поширюватися в інформаційному полі України [6]. Розглянувши попередні постулати «української революції», слід сказати, що саме такою є політика Москви створення пропагандистського образу України, яка є і завжди була частиною їхньої імперії та цивілізації, а Захід нібито «відриває» від Москви її «законну» частину сфери впливу, й створює та поглиблює цивілізаційне протистояння між двома державами.

Розглядаючи «Євромайдан», слід згадати, що серед інших аспектів «дурості» та «поразок Майдану» московська преса намагалася зобразити Україну крайною таких собі «революционных перегибов». Щоб зрозуміти цей елемент пропаганди, звернемося до статті московського ЗМІ Gazeta.ru, де дуже яскраво обговорювали політичну боротьбу в перші роки Президентства Петра Порошенка. Згадки про каденцію Петра Олексійовича та його уряд можна прочитати на сайті Gazeta.ru: «...вони явно чекали не обміну матюками між... Арсеном Аваковим і Михайлом Саакашвілі... Тим більше на очах у Президента нової України Петра Порошенка, який виявився явно не в змозі зупинити двох своїх підлеглих, які звинувачують один одного в корупції – найстрашнішому політичному «гріху», проти якого і повстав Київ...» [2]. Звична для демократичної України конкуренція політиків в Москві здається «дурістю», «дикунством», а ідея «гріховності» корупції здається чимось унікальним для українського повстання. Внаслідок такої антиукраїнської пропаганди виходить, що в тексті подається позитивне ставлення до корупції як такої, ніби в сучасних російських реаліях життя це має бути нормальним явищем. Проаналізувавши це, слід сказати, що новітнім способом для розгортання протистояння та війн між цивілізаціями є інформація, навіть якщо її поширення може атакувати цінності власне поширювача інформації.

Отже, розгляд джерел та історіографії про поняття «Західної цивілізації» чи «Європейської цивілізації» спонукає до висновків: конфронтації цивілізаційного характеру, на жаль, нікуди не зникають, а навпаки, загострюються через бажання авторитарних лідерів розширити свій вплив на інші держави (на прикладі московсько-української війни ми можемо бачити, як московська пропаганда всіма силами висвітлює злу «західну цивілізацію», яка хоче знищити «руську цивілізацію»).

Джерела та література

1. Мелекесцев К. І. Культурний та цивілізаційний аспект новітніх польсько-українських відносин (2005–2011). *Література та культура Полісся* / відп. ред. і упоряд. Г. В. Самоїленко. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2016. С. 200–210.
2. Не перешли через Майдан. От редакції. *Газета.ру*. 18.12.2015. URL: https://www.gazeta.ru/comments/2015/12/18_e_7977137.shtml
3. Паламарчук Ю. Д. Революція гідності та інші події 2013–2014 рр. в мас-медіа: інформаційне протистояння, рік восьмий. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. 2021. Т. 2. № 13. С. 47–52.

4. Civilization: the West and the rest by Ferguson, Niall. *Archive.org*. URL: <https://archive.org/details/civilizationwest00ferg>

5. Huntington S. P. The Clash of Civilizations? *The globalization reader. 4th edition.* / ed. by F. J. Lechner, J. Boli. West Sussex: Wiley-Blackwell; 2012. P. 37–44.

6. Mieliekiestsev K. The «Post-truth era» and its effects on public perception of Georgian and Ukrainian history. 15th International Silk Road virtual conference. Conference Proceedings (Silk Road 2020) = აზრებულის გზის მე-15 დისტანციური საერთაშორისო კონფერენცია. Silk Road Conferences. October 09–10. Tbilisi, Georgia, 2020. P. 24–32.

Гуляєв Іван

Донецький національний університет імені Василя Стуса

ВПЛИВ ВІЙНИ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ НА ТРАНСФОРМАЦІЮ МІЖНАРОДНОЇ ПОЛІТИКИ МИРОТВОРЧОСТІ

Ключові слова: Україна, війна, миротворчість, трансформація, світове співтовариство.

Keywords: Ukraine, war, peacekeeping, transformation, world community.

Російсько-українська війна призвела до трансформації миротворчої політики, відходу від традиційних підходів, які значною мірою спиралися на дипломатичні переговори та військову силу [7]. Російська анексія Криму, війна на сході України та повномасштабне вторгнення РФ в Україну в лютому 2022 року змусили міжнародну спільноту переглянути свій підхід до вирішення конфліктів. Війна продемонструвала, що традиційні миротворчі стратегії часто виявляються неефективними у вирішенні сучасних конфліктів, які стають дедалі складнішими, багатомірнішими та деструктивнішими [4]. Внаслідок цього українська сторона та, як наслідок, міжнародна спільнота почали експериментувати з новими підходами, які залучають громадянське суспільство, організації різних рівнів, медіа та апеляцію до базових потреб людини. Це проявляється у десятках виступів Президента України у Парламентах дружніх та небайдужих країн, систематичні ініціативи Києва щодо справедливого врегулювання конфлікту, виявлення сильної позиції як держави, що зазнала наслідків грубого порушення міжнародного права, але яка готова відстоювати загальнолюдські та загальнодержавні цінності зі зброєю в руках, незважаючи на чисельну та технологічну перевагу агресора [2, 6].

Світова криза, яку спричинила агресія РФ, та яка сколихнула світ, що ще не оговтався після пандемії COVID-19, змусила звернути увагу до проблеми всі ланки світової спільноти: від провідних акторів в особі США та ЄС до найбідніших країн так званого «третього світу». Продовольча криза, масовий потік біженців, зростання цін на ринках змушують усталену модель миротворчості «ворушитися» та стрімко реагувати на виклики. Незважаючи на кволу санкційну політику щодо РФ у 2014 р., з початком повномасштабного вторгнення світ продемонстрував, що навіть велика держава може бути покарана за свої агресивні дії. Росію було відрізано від європейського енергетичного ринку, суттєво обмежені експортні та імпорتنі можливості, доступ до передових технологій. Мільярдні активи Москви у світових банках були заморожені. За посередництва ООН та Туреччини було розблоковано експорт українського зерна морським шляхом, що дало змогу поступово стабілізувати світові ціни на продовольство [8].